

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2582

Vragen van de leden **Becker** en **Van der Burg** (beiden VVD) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Buitenlandse Zaken, de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Justitie en Veiligheid over *anti-emancipatoire beïnvloeding in Nederland* (ingezonden 6 maart 2025).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 30 juni 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1852

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Amerikaanse christenen proberen Europa hun conservatieve agenda op te dringen, en dat gaat gepaard met veel geld»¹ en het artikel «Door de radicaal-rechtse omwenteling krijgt deze Nederlandse lobbyist steeds meer macht op het wereldtoneel»²?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Herkent u de berichtgeving dat buitenlandse lobbyclubs, al dan niet gefinancierd of gemotiveerd door statelijke actoren, de maatschappelijke discussie en het politieke beleid in Nederland proberen te beïnvloeden? Kunt u toelichten wat het beeld vanuit het kabinet is?

Deelt u de mening dat deze pogingen om discriminatoir en haatdragend gedachtegoed te verspreiden zeer onwenselijk zijn? Zo ja, wat onderneemt u om dit tegen te gaan?

¹ Trouw, 28 februari 2025, «Amerikaanse christenen proberen Europa hun conservatieve agenda op te dringen, en dat gaat gepaard met veel geld» (<https://www.trouw.nl/religie-filosofie/amerikaanse-christenen-proberen-europa-hun-conservatieve-agenda-opte-dringen-en-dat-gaat-gepaard-met-veel-geld~b900936d/>).

² De Volkskrant, 2 maart 2025, «Door de radicaal-rechtse omwenteling krijgt deze Nederlandse lobbyist steeds meer macht op het wereldtoneel» (<https://www.volkskrant.nl/binnenland/door-de-radicaal-rechtse-omwenteling-krijgt-dezenederlandse-lobbyist-steeds-meer-macht-op-het-wereldtoneel~b52aefd3/>).

Antwoord 2 en 3

Ja, het kabinet herkent de berichtgeving. Vooropgesteld zij: lobbyen, het uiten en verspreiden van politiek gedachtengoed of het bijdragen aan het maatschappelijke debat in Nederland is niet strafbaar noch onwenselijk. Integendeel, dit is een gezond en belangrijk onderdeel van de Nederlandse democratie. De vrijheid van meningsuiting is echter niet onbegrensd. De grens hieraan ligt bij het ondermijnen of bedreigen van de democratische rechtsorde. Haatzaaien, opruiing, discriminatie, intimidatie en geweld of het verspreiden van extremistische gedachtengoed zijn ondermijnend aan de democratische rechtsorde en in veel gevallen ook strafbaar.

Voor het aanpakken van dergelijke gewelddadige en ook niet gewelddadige vormen van extremisme die de democratische rechtstaat ondermijnt, verwijs ik uw Kamer naar de Nationale Extremismestrategie³. Eén van de onderdelen hiervan is het weren van extremistische sprekers uit het buitenland. Uw Kamer is in oktober 2023 geïnformeerd over de uitbreiding van deze maatregel van jihadisme naar vormen van extremisme waaronder rechts-extremisme⁴.

Tevens stelt het kabinet in algemene zin dat sommige landen, al dan niet heimelijk, de westerse democratische rechtsorde, publieke opinie of politieke besluitvorming proberen te beïnvloeden. Voor een actueel beeld van het kabinet ten aanzien van dreigingen door statelijke actoren verwijs ik uw Kamer naar de jaarverslagen van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het Dreigingsbeeld Statelijke Actoren 2.⁵

Vraag 4

Herkent u het beeld uit het artikel in Trouw, waarin geschetst wordt dat er in de laatste zeven jaar zeker voor 58 miljoen dollar aan steun vanuit Amerikaanse «ultraconservatieve organisaties» naar Europa vloeit? Hoeveel steun hiervan vloeit naar Nederland? En hoeveel steun vloeit er uit Rusland en islamitische landen?

Antwoord 4

De ministeries hebben geen juridische grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens in het kader van de aanpak van problematisch gedrag en ongewenste buitenlandse financiering. Zij beschikken derhalve niet over de gevraagde informatie. Conform de motie Karabulut en Segers (2018) over het delen van informatie over buitenlandse financiering, geldt de afspraak dat informatie over financiering vanuit de Golflanden met de Tweede Kamer wordt gedeeld. Voor overige landen zijn hier geen afspraken over.

Vraag 5

Welke inspanningen levert het kabinet momenteel om buitenlandse geldstromen die het Nederlandse politieke en maatschappelijke debat proberen te beïnvloeden in kaart te brengen? Welke rol gaat de voorgestelde Wet transparantie maatschappelijke organisaties (Wtmo) hierin spelen?

Antwoord 5

Als blijkt dat een maatschappelijke organisatie, die geld zou ontvangen van buitenlandse lobbyorganisaties, een dreiging voor de openbare orde dan wel het algemeen belang⁶ vormen, volgens de criteria zoals uitgewerkt in het Wetsvoorstel transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties (Wtmo), dan zou de Wtmo hier een rol in kunnen spelen.⁷ In dat geval hebben de burgemeester, het Openbaar Ministerie en enkele andere organisaties de bevoegdheid om navraag te doen naar donaties. Als dan blijkt dat er sprake is van ondermijning van de democratische rechtsstaat door een maatschappelijke organisatie, dan kan het Openbaar Ministerie bij de rechter om een bevel tot staking verzoeken, eventueel gecombineerd met

³ Kamerstukken II 2023–2024, 30 821, nr. 218.

⁴ Kamerstukken II 2023–2024, 29 754 nr. 694.

⁵ AIVD, MIVD en NCTV. *Dreigingsbeeld Statelijke Actoren* 2. November 2022.

⁶ Specifiek kan het Openbaar Ministerie op grond van het voorgestelde artikel 4 lid 1 Wtmo navraag doen bij: «ernstige twijfel of de wet of de statuten te goeder trouw worden nageleefd dan wel het bestuur naar behoren wordt gevoerd»

⁷ Kamerstukken I 2024–25, 35 646, nr. A.

maatregelen zoals een dwangsom. De Wtmo is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer.

Ook wil het kabinet een slim verbod op ongewenste buitenlandse financiering van Nederlandse verenigingen, stichtingen, kerkgenootschappen of informele organisaties. Zoals toegezegd aan uw Kamer bij de behandeling van de Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties, heb ik laten onderzoeken hoe andere landen omgaan met ongewenste buitenlandse financiering en het instrumentarium dat zij hiervoor inzetten. Hierover heeft uw Kamer op 15 mei jl. een brief ontvangen.⁸ De bevindingen van deze internationale verkenning naar de mogelijkheden tot het tegengaan van ongewenste buitenlandse financiering geven aanleiding tot nader onderzoek.

Vraag 6

Bent u bereid om de samenwerking van conservatieve Amerikaanse, Russische en islamitische organisaties om met discriminatoire en haatdragende ideeën Europa te beïnvloeden in Europees verband aan te kaarten?

Antwoord 6

Ja, daar is het kabinet toe bereid. Binnen de Europese Unie is er voortdurende aandacht voor aantastingen van de kernwaarden van de Europese Unie en bescherming van de democratische rechtsorde. Deze onderwerpen komen onder meer terug in de EU Knowledge Hub en er zijn verschillende maatregelen genomen om de democratische rechtsorde te beschermen, zie hiervoor onder meer het Europees Democratie Actieplan, het Defense of Democracy pakket en de nog vorm te geven European Democracy Shield.

Vraag 7

In de artikelen wordt een verband gelegd tussen lobbyisten en organisaties die mogelijk betrokken waren bij het invoeren van de doodstraf op homoseksualiteit in Oeganda, hier zou ook financiering uit Rusland bij betrokken zijn; zijn deze organisaties ook actief in Nederland?

Antwoord 7

De ministeries hebben geen juridische grondslag om onderzoek te doen naar personen of organisaties en beschikken niet over informatie over al dan niet in Nederland actieve organisaties die in Oeganda actief waren of zijn.

Vraag 8

Herinnert u zich uw antwoorden op vragen van de leden Becker en De Kort waarin u stelt dat de Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) geen juridische grondslag heeft om te onderzoeken of en welke organisaties contact leggen met gemeenten en/of organisaties om het maatschappelijke en politieke debat te beïnvloeden?⁹ Is hier gezien de toenemende berichtgeving over ongewenste buitenlandse beïnvloeding inmiddels voortgang in gemaakt? Wat is de rol van de ESS nu? Bent u bereid de rol uit te breiden?

Antwoord 8

De Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) heeft geen juridische grondslag om te onderzoeken of en welke organisaties contact leggen met gemeenten en/organisaties om het maatschappelijk of politiek debat te beïnvloeden. Deze grondslag en bevoegdheden liggen, indien zij dit nodig achten, bij partners binnen het veiligheidsdomein. Mochten er vanuit het netwerk van de ESS zorgelijke signalen over organisaties binnenkomen dan zal ze deze delen binnen de Rijksbrede aanpak van ongewenste buitenlandse inmenging (of: statelijke inmenging), zolang hierbij ook geen sprake is van het verwerken van persoonsgegevens.

De ESS blijft gemeenten, gemeenschappen en jeugdprofessionals ondersteunen en adviseren bij maatschappelijke spanningen en polarisatie, waaronder die gerelateerd aan statelijke inmenging, o.a. door middel van infobladen, handreikingen en advies op maat. Ook is de ESS in verbinding met haar

⁸ Kamerstukken II 2024–2025, 29 754, nr. 750

⁹ Aangangsel Handelingen II, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1610.

netwerk om mogelijke spanningen en polarisatie als gevolg van statelijke inmenging te signaleren.